

Péče o zelené dědictví

Správa Krkonošského národního parku koncepčně podporuje péči o cenné krkonošské louky. Díky několika běžícím projektům na podporu lučních společenstev obhospodařujeme nyní zhruba 120 lučních lokalit. Rádi bychom poděkovali všem hospodářům, kteří o krkonošské louky pečují. Není to práce jednoduchá ani jinak záviděníhodná. Hospodaření je dřina, na horách dvojnásob. Pracuje se v náročném terénu, za náročných klimatických podmínek. Členitý nebo podmáčený terén, kameny, prudké svahy. I v létě může počasí potrápít.

Hospodáři louky opět vláčeli, sekali, sušili seno, pásli dobytek, přesekávali nedopasky. Sekalo se běžnými traktory, lehkými horskými traktory, ručně vedenými sekačkami s lištou, křovinořezy a místy i ručně kosou. Mohli jste vidět pasoucí se kravky, ovečky, kozy i koně. Na podzim někteří hospodáři hnojili vybrané luční porosty odleželým hnojem.

Není reálné zajistit požadovanou seč všech luk. Mnohé jsou svažité, členité a místy podmáčené, seč by byla náročná na provedení a nákladná. Alternativou je pastva. Bohužel někteří vlastníci

pozemků a chalup si pastvu hospodářských zvířat nepřejí. Pokud tyto louky ztratí svá stáda, těžko se hledá jiný způsob péče. Prosíme proto vlastníky pozemků, aby pečlivě zvažovali svá rozhodnutí. Samozřejmě uvítáme, pokud budou o své pozemky chtít pečovat sami.

Pomocí projektů můžeme místní hospodáře a vlastníky pozemků finančně podpořit. Pravidelnou péčí o louky – sečí na seno a pastvou hospodářských zvířat – zachováváme či obnovujeme jejich květnatou krásu, rozmanitost a výživovou hodnotu. Proč? Krkonošské louky začaly být zakládány před půlkou tisíciletí jako základ horského živobytí. Hospodařilo se na nich 450 let, do doby odsunu německy mluvících hospodářů po druhé světové válce. Vznikla zde unikátní luční společenstva, která mají vysokou přírodní a kulturní hodnotu.

Louky, o které se nikdo nestará, postupně zarůstají plevy, keřky a náletem. Šíří se na ně invazivní druhy rostlin. Projekty, které podporují péči o louky, se snaží zachovat či obnovit péči na těch nejcennějších loukách, které tu po našich předcích zbyly. Příklady z naší praxe nabízíme v následující obrazové mozaice.

↓ Jarní vláčení je vhodné na loukách, kde se vzhledem k nedostatečné péči v minulosti uložila silná vrstva stařiny, nebo tam, kde je zapotřebí narušit drny převládajících trav.

→ Na některých lučních lokalitách v Krkonoších proběhla mozaikovitá péče. Seče, hrabání, pastva hospodářských zvířat a ponechání nesečených pásů pro bezobratlé. Nesečené pásy v louce slouží hmyzu a drobným živočichům jako útočiště a zdroj potravy v době, kdy jsou okolní porosty čerstvě posekány a sklizeny. Ideální je střídat seč s pastvou. Na louku se pak vrací živiny v podobě zvířecího trusu, což je z dlouhodobého hlediska důležité. V případě, že louky jsou pouze sečeny na seno, je třeba na ně živiny navracet hnojením, tedy rozmetáním uleželého hnoje přírodně kompostu.

↑ Sekat louky lze mnoha způsoby a lečjakou mechanizací. Nejlepším a nejšetrnějším nástrojem však zůstává kosa. Kosili jsme v přírodních památkách Slunečná stráň a Sklenářovice a hořečkovou lokalitu v Albeřicích. Kosili jsme i na hořečkové lokalitě nad lomem v Černém Dole, přičemž členitý okraj byl posekán křovinořezem. Rozdíl byl patrný na první pohled. Porost kosený kosou zůstává zelený a plný života, kosená hmota je vhodná k sušení na seno. Po křovinořezu zůstává drt. Takový drn za suchých období velmi špatně regeneruje. Ne vždy a všude je reálné sít kosou. Šetrným způsobem seče jsou ale i ručně vedené sekačky s lištou, které v podstatě kosu napodobují. Na větších plochách se hodí lehké horské traktory sekající trávu lištou.

↑ Postupně se snažíme navrátit péči na ty nejvzácnější luční enklávy, které tu po našich předcích zbyly. Například luční lokalita Svatý Petr ve Špindlerově Mlýně se letošní sezonu dostala mezi projektové lokality. To znamená, že se pro místní louky snažíme zajistit pravidelnou hospodářskou péči. První projektová sezona ve Svatém Petru ve Špindlerově Mlýně je nyní za námi. Na několika loukách se nám podařilo uzavřít smlouvy na péči. Ne vše se povedlo včas a dokonale, ale žádný začátek není jednoduchý. Kolemjdoucí mohli v průběhu léta vidět pasoucí se kravky nebo ovečky. Na některých loukách proběhla šetrná senoseč ručně vedenými sekačkami s lištou. Seno z těchto luk poslouží pro dobytek v zimní sezoně. Ve Svatém Petru je ale stále mnoho luk ponecháno ladem, mnoho jich je také mulčováno. Mulčování, tedy drcení porostu i všeho živého s ponechanou hmotou na louce nebo ponechání luk ladem loukám neprospívá. A právě svatopetrské louky si péči zaslouží. Zbylé střípky s pestrou horskou květenou ukazují, jaké by svatopetrské louky mohly být ve své plné kráse. Pevně věříme, že se nám podaří zajistit péči pro všechny louky ve Svatém Petru. Doufáme také, že vlastníci pozemků i budoucí hospodáři budou těmto cílům nakloněni.

↑ Pastva zvířat na turisticky atraktivních lokalitách vyžaduje vyšší úsilí hospodáře. Časté kontroly sítí, přepíchávání ohradníkových kolíků i samotnou kontrolu zvířat. Není zvláštností, že kolemjdoucí turisté navzdory upozornění dostanou od ohradníku elektrický výboj, když si chtějí pohladit ovečku. Najdou se i tací, kteří své děti přendávají přes elektrický ohradník, aby byly blíže zvířatům. V některých případech se může zdát, že ohradníky slouží spíše jako ochrana zvířat před turisty. Zabezpečení zvířat, odpovědnost hospodáře a veřejnosti v průběhu pastevní sezony je velmi důležitá. Turisté se však často nechovají, jak by měli. Je důležité dodržovat alespoň základní bezpečnost – několik základních pravidel: Nemanipulovat s elektrickým napájením ohrad nebo přívodem vody do ohrad. Mít psy v blízkosti ohrad pod kontrolou, aby neplašili zvířata nebo se nezamotali do elektrických sítí. Nelézt do ohrad a přes ohradník nepřendávat děti. Nikdy nelézt do ohrady a nepřibližovat se zvířatům, když mají mláďata, ani tam, kde je plemenný býk. Zvířata mohou být v tuto dobu bojovná a způsobit nepřijemná zranění.

↓ Tam, kde se delší dobu o louky nepečovalo, je třeba razantnějších zásahů, aby se na loukách mohlo začít znovu hospodařit. Proto krom klasické hospodářské péče na krkonošských loukách probíhají v průběhu sezony zásahy na jejich podporu. Zásahy provádí projektová pracovní skupina. Tito pracovníci Správy KRNP pomáhají především s úklidem lokalit po zimě, úklidem šterku a kamení z luk, pročišťováním stružek, se sečí invazivních a expanzivních druhů rostlin, především šťovíku alpského a lupiny mnoholisté. Pracovní skupina také vyžíná borůvčí na loukách určených k dalšímu hospodaření. Pracovníci opravují ohrady a pomáhají se sečí na špatně dostupných místech. Na jaře a v pozdním podzimu se soustředí na vyřezávání náletu dřevin.

↑ Mezi zásadní činnosti týmu patří jarní úklid na lokalitách po zimě. Popadané větve ze stromů, vyvrácené stromy, rozpadlé ohrady. Vše je potřeba uklidit, aby louky v průběhu léta mohly být posečeny, aby bylo možné postavit oplůtky či ohrady pro hospodářská zvířata, která v sezoně budou louky spásat. Velký kus práce byl odveden na lokalitě Sklenářovice, která je jednou z níže položených a kde snív odtává dřív. Skupina zde odstraňovala spadané větve a stromy. S hrabáním ve Sklenářovicích pomáhaly také děti z krkonošských škol. Na lokalitě Slunečná stráň kromě „jarního úklidu“ bylo třeba opravit ohradu. Jarní a úklidové práce proběhly krom zmíněných lokalit např. na lokalitách Peklo, Bíner, Rýchorská Bouda, Rýchorský Kříž, Bolkov, Sněžné Domky, Husí Boudy, Sedmidolí, Pevnost, Brádrlerovy Boudy, Severka, Richtero-
 vy Boudy, Černá Bouda, Braunovy louky, Přední Struhadla, Chaloupky, Dvoračky, Mokré jámy, Velké Tippetovy Boudy, Friesovy Boudy, Hromovka, ve Strážném, Ví-
 chové a Černém Dole.

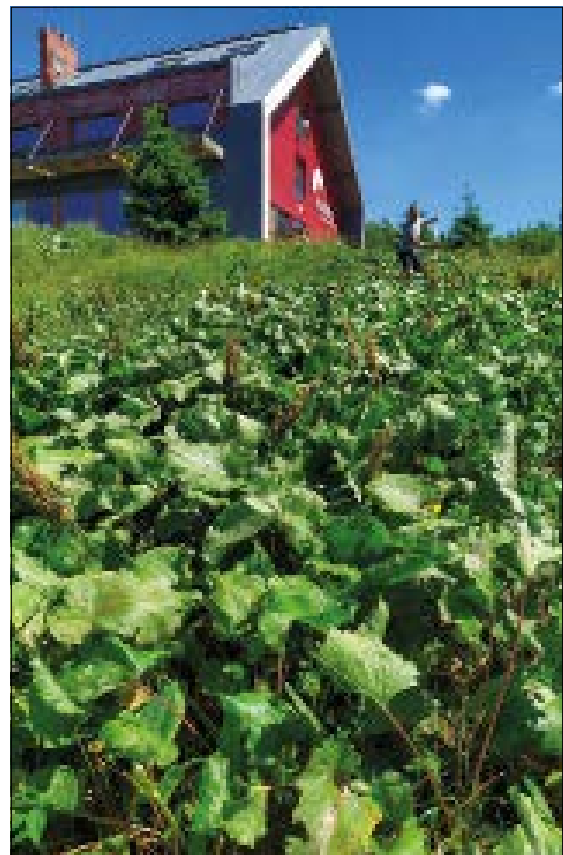
↓ Stružky, strouhy... za dob hospodářského rozkvětu krkonošských luk byly stružky nepostradatelnými žilami rozvádějícími živiny a upravujícími vodní režim na loukách. Dnes je jich většina již nefunkčních a zapomenutých a pouze malé procento pročištujeme a upravujeme, aby na vybraných místech voda netekla po povrchu lučních porostů a louky bylo možné síct. Pracovní skupina pročišťovala stružky celkem na sedmi lokalitách v celkové délce 1 km, a to na Husích Boudách, Brádrlerových Boudách, Severce, Richtero-
 vých Boudách, Klášterce, Moravských Boudách a Lahrových Boudách. Pročišťování stružek pomáhá hospodářům zpřístupnit louky pro seč. Pro udržení vody v krajině budujeme na vhodných místech tůňky. Ty kromě retenční schopnosti mohou být i domovem spousty drobných živočichů. Pracovní skupina obnovovala nebo zakládala tůňky na lokalitách Brádrlerovy Boudy, Husí Boudy, Kláš-
 terka, Richtero-
 vy Boudy a Severka.

→ Mezi další zásadní činnosti pracovní skupiny patří seč invazivních a expanzivních druhů rostlin. Z cizích invazivních druhů pracovní tým kosil šťovík alpský, lupinu mnoholistou a místy likvidoval křídlatku japonskou. Z domácích, avšak expanzivních druhů, které někdy pohlcují celou louku, byla kosena kýchavice bílá a třezalka. Seče invazivních a expanzivních druhů proběhly např. na lokalitách Rýchorská bouda, Nad Velve-
 tou, Chaloupky, Friesovy Boudy, Modrý důl, Klínové Boudy, Zadní Rennerovky, Sněžné Domky, Špindlerovka, Dvoračky, Moravské Boudy, Eliščino údolí, Richtero-
 vy Boudy, Velká Úpa a Rennerovky (Malá Úpa). Krkonoše jsou rozsáhlé a luk mnoho. Budeme rádi za každou pomoc s časnou sečí zmíněných druhů na vašich loukách, ideálně v době květu před vytvořením semen.

↑ Pařezy jsou nařezávány nebo frézovány, aby se rychleji rozpadly a louka se mohla vrátit do původního stavu. Frézování pařezů nepatří mezi běžné činnosti pracovní skupiny. Dělá se ojediněle pouze na loukách, které jsou pro nás výjimečné a vybrané pro budoucí kosení lehkou mechanizací. Pařezy, které po kácení zůstávají, jsou frézovány, aby nepředstavovaly překážku pro sekačky. Po frézování pařezů je zapotřebí také uklidit vzniklou štěpku. Tyto činnosti proběhly na lokalitách Přední a Zadní Struhadla, Husí Boudy a ve Sklenářovicích.

← Špatně udržované cesty bývají pro louky i hospodáře velkým problémem. Za jarního tání, prudkých dešťů a nadměrným používáním se z cest dostává štěrku a kamení do luk. Někdy se jedná o značná množství vyplaveného štěrku. Pracovní skupina letos pomáhala loukám od štěrku na lokalitách Sedmidolů, Pevnost, Severka, Černá Bouda, Richterovy Boudy a ve Sklenářovicích. Stejně jako se štěrku splavuje z cest do luk, splavuje se i do svodnic. Svodnice byly tuto sezonu pročištěny na lokalitách Černá bouda, Richterovy Boudy, Sklenářovice, Friesovy Boudy, Rennerovky (Malá Úpa) a Rýchorská Bouda.

↓ Některé podmáčené části luk je vhodné jednou za dva-tři roky posekat. Hospodářská zvířata nespásají tvrdé druhy rostlin, které na podmáčených místech rostou. Seč je složitá a pokud hospodář nemá vhodnou techniku nebo tyto louky nemají své hospodáře, pomáhá se sečí těchto míst pracovní skupina. Seč podmáčených a špatně dostupných částí luk realizovala ve Sklenářovicích, na Sněžných Domcích a v Horních Albeřicích. Pro seč podmáčených luk je ideální mít ručně vedené sekačky se širokými koly. Pokud tato lehká technika není k dispozici, přichází na řadu křovinořez. Je důležité posečenou hmotu vždy vyhrabat a odklidit.

↑ Jak už jsme zmínili, některé cenné krkonošské louky byly řadu let bez hospodářské péče. Na některé z nich se znovu vracení hospodáři a my jsme za to rádi. Pomáháme jim louky obnovit, aby je bylo možné sít nebo na nich pást dobytek. Na mnohých místech jsou zapojené porosty borůvky, které nahrazují původní bohatá luční společenstva. Borůvka je původem lesní keř, který na louky nepatří. Šíří se tam, kde se delší dobu nehospodařilo. Aby louka mohla sloužit pastvě a navrátila se její květnatá pestrost, je potřeba borůvku posekat, vyhrabat a odklidit. Seč a úklid borůvčí jsme tuto sezonu realizovali na lokalitách Klášterka, Brádrerovy Boudy, Dvoračky, Šimovy Chalupy, Studniční Boudy, Rýchorská bouda.

↓ Nutnou opravu přehrázek pracovní tým provedl v erozní rýze na lokalitě Friesovy Boudy. Přehrážky pomáhají zadržet a zpomalit vodu proudící touto erozní rýhou zejména při jarním tání sněhu a v době kdy více prší. Zamezí také dalšímu splavování materiálu a erozi půdy ve svahu.

↑ Stejně tak je tomu i s náletovými dřevinami. Na loukách, kde chceme znovu hospodařit, rozhodujeme o místním kácení náletových dřevin. Pracovní skupina vyřezávala nálet na loukách lokalit Hromovka, Dolní Dvůr – Kotelská louka, Sklenářovice, Slunečná stráň, Zadní Rennerovky, Obří důl, Přední Krásná Pláň a Lahrovky Boudy.

Hana Šimonová, foto archiv Správy KRNP